

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและใช้สารนิเทศของแพทย์ในโรงพยาบาลศูนย์ โดยตั้งสมมุติฐานไว้ว่าพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์จะแตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะบุคคลและหน้าที่ความรับผิดชอบของแพทย์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์ในโรงพยาบาลศูนย์แต่ละเขตด้วย พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศครอบคลุมเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ
2. แหล่งสารนิเทศที่ใช้
3. ประเภทและสาขาวิชาของสารนิเทศที่ใช้
4. การใช้และไม่ใช้ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์
5. ปัญหาในการแสวงหาและการใช้สารนิเทศ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 17 โรงพยาบาล จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ได้คัดเลือกรายชื่อแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์โดยตรวจสอบรายชื่อแพทย์จากกองโรงพยาบาลส่วนภูมิภาคในปี พ.ศ. 2533 จำนวน 1,218 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างประชากรของทอโรยามาเน คือ

$$n = \frac{N}{1 - Ne} \quad \text{เมื่อระดับความมีนัยสำคัญเป็น } .05$$

$$n = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร}$$

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน นารายชื่อแพทย์ในโรงพยาบาลศูนย์
แต่ละแห่งมาให้หมายเลขประจำของแพทย์แต่ละท่าน แล้วแบ่งกลุ่มตามสาขาวิชาที่แพทย์
ปฏิบัติงาน จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตามวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
(Simple Random Sampling) โดยจับฉลากหมายเลขขึ้นมาแล้วนำไปเทียบกับรายชื่อ
แพทย์ และยังพิจารณาหน้าที่ความรับผิดชอบของแพทย์ในการเลือกตัวอย่างด้วย ได้กลุ่มตัว
ตัวอย่างจำแนกตามโรงพยาบาลในแต่ละเขต ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงพยาบาล

เขต	โรงพยาบาล	จำนวน	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	โรงพยาบาลสระบุรี	65	16
2	โรงพยาบาลชลบุรี	84	21
	โรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี	91	22
3	โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา	119	29
	โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ (อุบลราชธานี)	84	21
4	โรงพยาบาลขอนแก่น	72	18
	โรงพยาบาลอุดรธานี	61	15
5	โรงพยาบาลเขียงรายประชาชนุเคราะห์	56	14
	โรงพยาบาลลำปาง	88	22
6	โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์	74	18
	โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก	89	22
7	โรงพยาบาลราชบุรี	47	12
	โรงพยาบาลนครปฐม	62	15
8	โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช	63	16
	โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี	49	12
9	โรงพยาบาลหาดใหญ่	71	18
	โรงพยาบาลยะลา	43	10
	รวม	1,218	301

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและการแสวงหาสารนิเทศของบุคคล เพื่อนำแนวคิดต่างๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสม
2. สร้างแบบสอบถามจากแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 18 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน สาขาวิชาที่ปฏิบัติงาน งานที่รับผิดชอบและการผลิตผลงานวิชาการของแพทย์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์จำนวน 12 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างไปทดสอบกับแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนครปฐม จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบด้วยตนเอง จากการทำแบบสอบถามครั้งนี้พบข้อบกพร่องบางประการ ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1

1. คำถามข้อ 3 เกี่ยวกับงานหลักที่แพทย์รับผิดชอบ ผู้ตอบแนะนำว่าควรเพิ่มคำอธิบายว่า "หรือใช้เวลาในการปฏิบัติงานมากที่สุด" ซึ่งผู้วิจัยได้รับคำถามจากผู้ตอบเสนอแนะ

2. คำถามข้อ 4 ที่ถามเกี่ยวกับการผลิตผลงานวิชาการในรอบปีที่ผ่านมา ผู้ตอบเสนอแนะว่า ควรเพิ่มตัวเลือก ไม่ได้ผลิต แทน คำอธิบาย (หากไม่ได้ทำข้ามไปตอบตอนที่ 2) ซึ่งได้ปรับคำตอบตามจากผู้ตอบเสนอแนะ

ตอนที่ 2

1. คำถามข้อ 1 และข้อ 4 ที่ถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศและแหล่งที่ใช้ในการแสวงหาสารนิเทศ โดยให้ผู้ตอบใส่หมายเลข 1,2,3... ตามลำดับความสำคัญนั้น ผู้ตอบแนะนำว่า ควรเปลี่ยนเป็น ให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และเพิ่มคำถามอีก 1 ข้อ ที่ถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ และแหล่งสารนิเทศที่แพทย์เห็นว่าสำคัญที่สุดแทน ซึ่งผู้วิจัยได้รับคำถามจากผู้ตอบเสนอแนะ

2. คำถามเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด/ศูนย์สารนิเทศทางการแพทย์ มีผู้แนะนำว่าควรจะเป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด ให้ผู้ตอบตอบชื่อห้องสมุด / ศูนย์สารนิเทศที่ใช้เองไม่ควรเจาะจงเฉพาะห้องสมุดใดห้องสมุดหนึ่งเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยได้รับคำถามจากผู้ตอบเสนอแนะมา

3. สำหรับสาขาของสารนิเทศที่ให้แพทย์เลือกตอบนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งสาขาของสารนิเทศตามการจัดหมวดหมู่หนังสือระบบห้องสมุดแพทย์แห่งชาติคือ เมริกัม (NLM Classification) (ตั้งภาคผนวก ข) ผู้ตอบเสนอแนะว่าควรใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทยเพราะแพทย์จะเข้าใจได้มากกว่า และควรเรียงตามลำดับอักษรด้วยซึ่งผู้วิจัยได้ปรับคำตอบตามที่ผู้ตอบเสนอแนะ

4. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก) ประกอบด้วย

1. จดหมายนำเพื่อขอความร่วมมือจากแพทย์
2. คำถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 4 ข้อ และข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของแพทย์จำนวน 14 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ทั้ง 17 แห่งรวมทั้งสิ้น 301 ชุด ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 3 เดือน (พฤศจิกายน 2533 - มกราคม 2534)

ในการแจกแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงพยาบาลศูนย์นั้นๆ เพื่อช่วยแจกและเก็บแบบสอบถามคืนให้ จากวันที่กำหนดคืนแบบสอบถามครั้งแรก ได้แบบสอบถามกลับคืนมาเพียง 223 ชุด ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามอีกเป็นครั้งที่ 2 โดยส่งตรงไปยังแพทย์แต่ละท่าน ปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมาอีก 44 ชุด หลังจากตรวจสอบข้อมูลแล้ว มีบางชุดที่ตอบมาไม่ครบถ้วนเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ผลได้รวมทั้งสิ้น 262 ชุด (ตารางที่ 2) คิดเป็นร้อยละ 87.04 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน

เขต	โรงพยาบาล	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง	ได้รับคืน		รวม	
			ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	จำนวน	ร้อยละ
1	โรงพยาบาลสระบุรี	16	16	-	16	100.00
2	โรงพยาบาลชลบุรี	21	9	11	20	95.24
	โรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี	22	15	7	22	100.00
3	โรงพยาบาลมหาสารคามนครราชสีมา	29	20	-	20	68.97
	โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์	21	10	11	21	100.00
4	โรงพยาบาลขอนแก่น	18	18	-	18	100.00
	โรงพยาบาลอุดรธานี	15	10	1	11	73.33
5	โรงพยาบาล เชียงราย	14	14	-	14	100.00
	โรงพยาบาลลำปาง	22	22	-	22	100.00
6	โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์	18	10	5	15	83.33
	โรงพยาบาลพุทธชินราช	22	13	-	13	59.09
7	โรงพยาบาลราชบุรี	12	12	-	12	100.00
	โรงพยาบาลนครปฐม	15	15	-	15	100.00
8	โรงพยาบาลมหาสารคามนครศรีธรรมราช	16	13	-	13	81.25
	โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี	12	10	1	11	91.67
9	โรงพยาบาลหาดใหญ่	18	5	4	9	50.00
	โรงพยาบาลยะลา	10	10	-	10	100.00
รวม		301	223	40	262	

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามแต่ละข้อบันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (SPSS/PC+ = Statistical Package for the Social Sciences)

2. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เกณฑ์ในการตัดสินค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

4.01-5.00	หมายถึง	การใช้มากที่สุด	(มส)
3.01-4.00	หมายถึง	การใช้มาก	(ม)
2.01-3.00	หมายถึง	ใช้ปานกลาง	(ป)
1.01-2.00	หมายถึง	ใช้น้อย	(น)
0.01-1.00	หมายถึง	ใช้น้อยที่สุด	(นส)
0	หมายถึง	ไม่ได้ใช้	

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะได้นำเสนอต่อไปในบทที่ 4

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย